

การศึกษาพฤติกรรมการไฝ่รู้ และ ความเชื่อมั่นในตน ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ ในการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

แสงเทียน ธรรมลิขิตกุล พย.บ., กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ)*

สุธิภาณูจน์ ไชยลาภ พย.บ., สส.ม., ประ.ด. (สังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข)*

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาพฤติกรรมการไฝ่รู้ และความเชื่อมั่นในตน ของนักศึกษาพยาบาล ก่อนเรียนและหลังเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

รูปแบบการวิจัย: การวิจัยกึ่งทดลอง ชนิดกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังทดลอง

สถานที่ทำการวิจัย: วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์

กลุ่มตัวอย่าง: นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ ปีการศึกษา 2543 ภาคการศึกษาที่ 1 เรียนวิชาจิตวิทยาทั่วไป เรื่องพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม กับความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ตั้งแต่วันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2543 ถึง วันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2543 จำนวน 147 คน

วิธีดำเนินการวิจัย: เก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมการไฝ่รู้และความเชื่อมั่นในตนก่อนเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก จากกลุ่มตัวอย่าง เริ่มดำเนินการตามขั้นตอนการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก 3 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 ขั้นเตรียม นักศึกษาพยาบาลทำความเข้าใจการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก โดยทำความเข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์ ค้นหาปัญหาจากสถานการณ์ ทำการวิเคราะห์ปัญหา และตั้งสมมติฐาน วัดอุปสรรคในการเรียนรู้ ครั้งที่ 2 ขั้นค้นคว้า นักศึกษาพยาบาลค้นคว้า และรวบรวมความรู้นอกกลุ่ม ครั้งที่ 3 ขั้นนำเสนอ นักศึกษาพยาบาลนำเสนอความรู้ที่ได้มาต่อกลุ่มเพื่อตอบปัญหา และสรุปเป็นหลักการ เมื่อสิ้นสุดการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก 1 สัปดาห์ เก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมการไฝ่รู้ และความเชื่อมั่นในตนอีกครั้ง นำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows

ตัววัดที่สำคัญ: ค่าเฉลี่ย และ ค่า paired t-test พฤติกรรมการไฝ่รู้ และความเชื่อมั่นในตน

ผลการวิจัย: นักศึกษาพยาบาลที่เรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมีคะแนนพฤติกรรมการไฝ่รู้ดีกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักศึกษาพยาบาลที่เรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก มีคะแนนความเชื่อมั่นในตนดีกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุป: การเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นวิธีที่ควิธีหนึ่งที่เลือกนำมาเสริมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการไฝ่รู้และมีความเชื่อมั่นในตนสูงขึ้น

* ภาควิชาการพยาบาลจิตเวชศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์

*Abstract***A Study of Inquiry Behavior and Self-confidence of Nurse Students in Problem-based Learning Method at Kaukarun College of Nursing****Sangtien Thamlikitkul** BN, MEd (Developing Psychology)**Suteekarn Chaiyalap** BN, MSw, PhD (Medical and Health Social Sciences)**Department of Psychiatric Nursing, Kaukarun College of Nursing****Objective:** To study the inquiry behavior and the self-confidence comparing before and after learning in problem-based learning method in the first year of nurse students at Kaukarun College of Nursing.**Study design:** Quasi-experimental research, one group pre-post test design.**Setting:** Kaukarun College of Nursing.**Subjects:** The 147-first year-nurse students, in Kaukarun College of Nursing, who studied the general psychology in problem-based learning method in academic year 2000, the first semester from 19 June 2000 to 3 July 2000.**Methods:** Pre-test of inquiry behavior and self-confidence scores were collected. Starting the process of problem-based learning method on topic of heredity and environment, individual differences in general psychology on 3 times. The first, preparing stage, nurse students were introduced in problem-based learning method by clarified terms, defined the problem from scenario, analyzed the problems, formulated hypothesis and learning objectives. The second, finding stage, nurse students collected additional information outside the group. And the third, presenting stage, nurse students presented and concluded principles derived from studying the problem. After 1 week, the post-test scores of inquiry behavior and self-confidence were collected again. The obtained data were analyzed by SPSS for Window programe.**Main outcome measures:** Statistical mean and paired t-test of inquiry behavior and self-confidence.**Results:** Nurse students, who learned in problem-based learning method, had the inquiry behavior scores after-learning better than before-learning significantly at the p-value 0.05 level, and had the self-confidence scores after-learning better than before-learning significantly at the p-value 0.05 level.**Conclusion:** Problem-based learning method, a good alternative method of learning, could induce to be high inquiry behavior and self-confidence.**Key words:** problem-based learning method, inquiry behavior, self-confidence**บทนำ**

วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์เป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่เปิดสอนพยาบาล มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510

เป็นต้นมา ทำหน้าที่ผลิตพยาบาลให้กับโรงพยาบาลในสังกัด สำนักรการแพทย์และศูนย์บริการสาธารณสุขในสังกัดสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร โดยมีเป้าหมายให้บัณฑิตเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางการพยาบาล และให้การพยาบาลได้ถูกต้อง

ตามหลักวิชา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ และการเปลี่ยนแปลงของสังคมตลอดเวลา วิทยาลัยฯ มีการพัฒนาการเรียนการสอนมาโดยตลอด ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ทุก 5 ปี ปรับปรุงเนื้อหาการเรียนการสอนในรายวิชาให้ทันสมัยปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะกับยุคสมัยและผู้เรียน¹ หากมีวิธีการสอนที่ดีย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถตรงตามเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาได้

ปัญหาการเรียนในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์หลายสถาบันพบว่า ระยะเวลาที่เรียนมีจำกัด ต้องจบการศึกษาภายใน 4 ปี แต่เนื้อหาวิชาต่างๆ ที่ต้องเรียนมีจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นหมวดวิทยาศาสตร์พื้นฐาน หมวดวิชาอื่นๆ หมวดการพยาบาลพื้นฐาน และการพยาบาลที่แยกตามสาขาวิชาของแพทย์ ซึ่งมีความก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ซึ่งเบรตเลย์กล่าวถึงความรู้ใหม่ที่เกิดจากความก้าวหน้ากับวิทยาการว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 2-4 เท่าภายในระยะเวลา 10 ปี² ผู้เรียนต้องเรียนในสิ่งที่ผู้สอนเห็นว่าจำเป็นและสำคัญซึ่งมีอยู่มากมาย มักจะถ่ายทอดความรู้โดยวิธีบรรยาย ผู้เรียนได้แต่จดจำหรือทำความเข้าใจแต่เพียงอย่างเดียว ไม่มีเวลาหรือโอกาสในการใช้กระบวนการคิดใคร่ครวญ รวบรวมวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหา³ ผลกระทบที่เกิดแก่ผู้เรียนจากการเรียนการสอนรูปแบบบรรยายได้แก่ ลืมง่าย ท่องจำไม่หมด เวลาเรียนจำกัด ทำให้เบื่อ คิดและแก้ปัญหาไม่ได้ ไม่สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติได้ดีเท่าที่ควร ขาดความกระตือรือร้น ไม่สนใจเรียน ไม่ถูกผู้สอนกระตุ้น ไม่ต้องเตรียมตัวศึกษาค้นคว้าล่วงหน้า ไม่ต้องแสดงความคิดเห็น รอรับความรู้จากอาจารย์แต่เพียงฝ่ายเดียว⁴ ดูเหมือนว่าวิธีการเรียนการสอนของพยาบาลรูปแบบบรรยาย (lecture-based learning) เป็นวิธีการสอนที่ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมหรือบทบาทในการเรียน และใช้ความสามารถทางสมองของผู้เรียนซึ่งมีวุฒิภาวะเต็มที่ไม่อย่างเต็มที่ศักยภาพ น่าจะทำให้ผู้เรียนพยาบาลขาดลักษณะพฤติกรรมใฝ่รู้ และไม่ได้รับการส่งเสริมให้แสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเองเท่าที่ควร

ในสภาพสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี ได้มีการพัฒนาตลอดเวลา พยาบาลควรศึกษาในเรื่องที่จำเป็นต้องรู้ ไม่เสียเวลาอยู่กับเนื้อหาวิชาที่อาจไม่ได้นำมาใช้ และบางครั้งจะล้าสมัยไปในเวลารวดเร็ว และที่สำคัญนักศึกษาพยาบาลจึงต้องมีลักษณะพฤติกรรมใฝ่รู้⁵ ที่จะค้นคว้า ติดตาม องค์ความรู้ต่างๆ ทางการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง เรียนรู้วิธีการค้นหาความรู้ ปรับแนวคิด ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ตลอด

จะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการที่มีความก้าวหน้า และทันสมัยอย่างมีความเชื่อมั่นในตนเอง หากขาดจะส่งผลให้ขาดความกล้าในการเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ หรืองานที่ยากลำบาก ขาดความกล้าแสดงออก คอยหวังพึ่งพิงผู้อื่น รู้สึกท้อแท้ ไม่มั่นใจในพฤติกรรมของตนเอง มีความวิตกกังวล กลัว ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่สามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพที่มีอยู่ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญอย่างยิ่งในการทำงานในวิชาชีพพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ และต้องมีการตัดสินใจแก้ไขสถานการณ์ตลอดเวลา

ในปี พ.ศ.2539 วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ได้จัดอบรมให้อาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงกัน เกี่ยวกับวิธีการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (problem-based learning) และวางแผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก¹ นับว่าผู้บริหารของวิทยาลัยฯ เป็นผู้ที่มีมองเห็นไกลที่มีการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนล่วงหน้า เพราะในเวลาต่อมา ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 กำหนดว่า สถาบันการศึกษาต้องจัดการศึกษาเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเองได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง⁷

วิธีการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก⁸ (problem-based learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอน ที่ใช้สถานการณ์ที่เป็นปัญหา มาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ พยายามหาความรู้มาตอบข้อสงสัยในปัญหานั้น โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการแสวงหา รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เน้นวิธีการค้นหาความรู้เป็นหลัก เป็นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังที่นักศึกษาพยาบาลแพทย์ชั้นคลินิกมีความคิดเห็นต่อการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก⁴ ว่าเป็นวิธีที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมร้อยละ 48.8 ได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองร้อยละ 24.9 ได้วิเคราะห์และแก้ปัญหา ร้อยละ 24.6 ได้อภิปรายโดยอิสระ ร้อยละ 23.5 บรรยายการเรียนสนุกร้อยละ 11.1 กระบวนการเรียนกระตุ้นความอยากรู้ร้อยละ 7.3 จำความรู้ที่ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้นานร้อยละ 4.5 ผู้วิจัยคาดว่า วิธีการเรียนการสอนนี้สามารถตอบรับกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเหมาะกับลักษณะของวิชาชีพพยาบาล²

และอาจจะช่วยแก้ไขปัญหา จุดอ่อนของวิธีการเรียนการสอนของพยาบาลในรูปแบบบรรยายได้

ภาควิชาการพยาบาลจิตเวชศาสตร์ และคณะผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญ และประโยชน์ของการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก จึงนำเนื้อหาการเรียนบางหัวข้อเรื่องในวิชาจิตวิทยาทั่วไป มาสร้างบทเรียนและจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักขึ้น เพื่อเป็นการศึกษาวิจัยนำร่องที่จะวางแผนการจัดการเรียนการสอนตลอดรายวิชาและหลักสูตรต่อไป คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิธีการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมใฝ่รู้และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นหรือไม่ และไม่พบว่ามีการวิจัยใดที่ศึกษาเช่นนี้มาก่อน จึงทำการศึกษาต่อไป

ประชากรตัวอย่างและวิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) ชนิดกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังทดลอง (one group pre-post test design)

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ได้ศึกษาในนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ ห้อง ก. และห้อง ข. ปีการศึกษา 2543 ภาคการศึกษาที่ 1 เรียนวิชาจิตวิทยาทั่วไป โดยจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ตั้งแต่วันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2543 - วันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2543 จำนวน 147 คน

เกณฑ์การคัดเข้า (inclusion criteria)

1. นักศึกษาพยาบาลชั้นปี 1 ห้อง ก. และห้อง ข. ปีการศึกษา 2543 ภาคการศึกษาที่ 1
2. นักศึกษาพยาบาลที่เรียน วิชาจิตวิทยาทั่วไป เรื่อง พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม กับความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

เกณฑ์การคัดออก (exclusion criteria)

1. นักศึกษาพยาบาลที่ไม่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย
2. นักศึกษาพยาบาลที่เข้าเรียน วิชาจิตวิทยาทั่วไป เรื่อง พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม กับความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ไม่ครบ 3 ครั้ง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. คณะผู้วิจัยเขียนบันทึกขออนุญาต หัวหน้าภาควิชาการพยาบาลจิตเวชศาสตร์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ฝ่ายวิชาการ ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์เพื่อขอทำวิจัย และขออนุญาตผู้อำนวยการสำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานครเพื่อขอทำวิจัยและเก็บข้อมูล
2. จัดทำชุดการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ในหัวข้อเรื่อง พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ความแตกต่างระหว่างบุคคล วิชาจิตวิทยาทั่วไป และจัดทำคู่มือสำหรับครู คู่มือสำหรับนักศึกษาพยาบาล
3. ประชุมกลุ่มครูผู้สอนเพื่อทำความเข้าใจ ชี้แจงข้อตกลงต่างๆ ในการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก
4. ประสานงานและจัดสถานที่ ที่ใช้ในการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก จำนวน 9 - 10 กลุ่ม
5. จัดเก็บ รวบรวม คะแนนพฤติกรรมการใฝ่รู้ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ก่อนมีการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก
6. เริ่มกระบวนการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักตามขั้นตอนต่างๆ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ในเวลาเรียน 3 ครั้ง ดังนี้
 - ครั้งที่ 1. ขั้นเตรียมทำความเข้าใจและค้นหาปัญหา นักศึกษาพยาบาลต้องทำความเข้าใจกับความหมายของถ้อยคำต่างๆที่อยู่ในสถานการณ์ ให้เกิดความกระจ่าง หากอธิบายให้ชัดเจน จึงระบุตัวปัญหาทั้งหมดจากสถานการณ์ ทำความเข้าใจให้ตรงกันในกลุ่ม แล้วจึงทำการวิเคราะห์และตั้งสมมุติฐานในแต่ละปัญหานั้นบนหลักการที่สมเหตุผล แล้วลำดับความสำคัญของสมมุติฐาน แล้วกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่อพิสูจน์สมมุติฐานดังกล่าว
 - ครั้งที่ 2. ขั้นค้นคว้า นักศึกษาพยาบาลต้องมีระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลนอกกลุ่ม นักศึกษาพยาบาลทุกคนต้องมีการศึกษา ค้นคว้าข้อมูลต่างๆตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ดังกล่าวด้วยตนเอง
 - ครั้งที่ 3. ขั้นนำเสนอและสรุปความรู้ นักศึกษาพยาบาลมีการสังเคราะห์ข้อมูลที่ตนเองและสมาชิกกลุ่มเสนอมา ว่ามีความเพียงพอหรือไม่ที่จะพิสูจน์สมมุติฐานดังกล่าว หากเพียงพอก็ถือเป็นความรู้ใหม่ที่ได้เรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก หากข้อมูลเหล่านั้นไม่สมบูรณ์อาจต้องหาข้อมูลเพิ่มเติม และสรุปข้อมูลใหม่นั้นมาเป็นหัวข้อการศึกษาต่อไป
7. เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก แล้ว 1 สัปดาห์ จัดเก็บ รวบรวม คะแนนพฤติกรรมการใฝ่รู้ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง อีกครั้ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ชุดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก อาจารย์ประจำภาควิชาการพยาบาลจิตเวชศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ เป็นผู้ตรวจความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์

ส่วนที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ คณะผู้วิจัยได้ขออนุญาตใช้แบบวัดจากอาจารย์ บุญจิต มณีโชติ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93 แบบวัดเป็นแบบประเมินตนเองถึงคุณลักษณะใฝ่รู้ จำนวน 30 ข้อ เป็นข้อความเชิงบวกทั้งหมดเป็นคำถามประมาณค่ามี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ในการวิจัยนี้หาค่าความเชื่อมั่นได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.91 กำหนดการแปลความหมายของคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ

มีพฤติกรรมใฝ่รู้ในระดับมากที่สุด	คือ	ค่าเฉลี่ย	169-200
มีพฤติกรรมใฝ่รู้ในระดับมาก	คือ	ค่าเฉลี่ย	137-168
มีพฤติกรรมใฝ่รู้ในระดับปานกลาง	คือ	ค่าเฉลี่ย	105-136
มีพฤติกรรมใฝ่รู้ในระดับน้อย	คือ	ค่าเฉลี่ย	73-104
มีพฤติกรรมใฝ่รู้ในระดับน้อยที่สุด	คือ	ค่าเฉลี่ย	72- 40

ส่วนที่ 3 แบบวัดความเชื่อมั่นในตน คณะผู้วิจัยได้ขออนุญาตใช้แบบวัดความเชื่อมั่นในตนจากอาจารย์ สาระ มุขดี จำนวน 36 ข้อ เป็นข้อความที่มีความหมายทางบวก 15 ข้อ และเป็นข้อความที่มีความหมายทางลบ 21 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.82 แบบวัดดังกล่าวเป็นแบบประเมินตนเองถึงความรู้สึก การรับรู้ เกี่ยวกับตนเองในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียน การทำงาน ความสามารถของตนและการแสดงออก การมีมนุษยสัมพันธ์ เป็นคำถามประมาณค่ามี 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ก่อนข้างมาก ก่อนข้างน้อย น้อย และน้อยที่สุด ในการวิจัยนี้หาค่าความเชื่อมั่นได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.87 กำหนดการแปลความหมายของคะแนนเป็น 6 ระดับ คือ

มีความเชื่อมั่นในตนในระดับมากที่สุด	คือ	ค่าเฉลี่ย	87-216
มีความเชื่อมั่นในตนในระดับมาก	คือ	ค่าเฉลี่ย	157-186
มีความเชื่อมั่นในตนในระดับก่อนข้างมาก	คือ	ค่าเฉลี่ย	127-156
มีความเชื่อมั่นในตนในระดับก่อนข้างน้อย	คือ	ค่าเฉลี่ย	97-126
มีความเชื่อมั่นในตนในระดับน้อย	คือ	ค่าเฉลี่ย	67- 96
มีความเชื่อมั่นในตนในระดับน้อยที่สุด	คือ	ค่าเฉลี่ย	36- 66

นิยามตัวแปร

1. การเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก หมายถึง วิธีการเรียนที่ใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะศึกษาและค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว โดยทำงานและเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกลุ่มน้อยที่สุด

2. พฤติกรรมกรใฝ่รู้ หมายถึง การแสดงออกของบุคคล โดยการสืบเสาะ แสวงหา ค้นหา สืบค้นข้อมูลความรู้ต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการ ความปรารถนา ความสนใจ ความใคร่ ความอยากรู้อยากเห็น ความกระตือรือร้น ซึ่งจัดเป็นแรงจูงใจภายในตัวบุคคล ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบคือทางด้านความรู้สึก เป็นความรัก ความปรารถนา ความต้องการ ความสนใจ ความพึงพอใจต่อบางสิ่งบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ซึ่งความรู้สึกว่าสิ่งนั้นมีค่า มีความหมายสำหรับตน และต้องการที่จะได้มาเป็นเจ้าของด้านความรู้ความเข้าใจ เป็นการใช้ความรู้ ประสบการณ์เดิมในการแสวงหาแนวทาง โดยไตร่ตรองถึงหนทางที่จะบรรลุเป้าหมายและผลที่จะได้รับ ทางด้านทักษะหรือการปฏิบัติ เป็นการแสดงออก ตามแนวทางการตอบสนองต่อองค์ประกอบทางด้านความรู้สึก และองค์ประกอบทางด้านความรู้ความเข้าใจ

3. ความเชื่อมั่นในตน หมายถึง การที่บุคคลมีความแน่ใจในความสามารถและสมรรถภาพของตน บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนจะรับรู้ว่าตนเป็นที่พึ่งแห่งตนและต้องพึ่งพาจากแหล่งภายนอกในส่วนที่จำเป็นเท่านั้น บุคคลที่มีความเชื่อมั่นจะเข้าใจในข้อจำกัดของตน และรู้สึกสบายใจในการแสดงออกถึงความเชื่อ การตัดสินใจ และการประพฤติปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ แบ่งความเชื่อมั่นในตนเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการเรียน เป็นเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมในการเรียนทั้งในห้องเรียนและการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้านการทำงานความรับผิดชอบในตน ในเรื่องการทำงานให้มีความสำเร็จ ด้านความสามารถและการแสดงออกในการจัดการเกี่ยวกับอารมณ์ การมีเป้าหมายในชีวิต การมีเอกลักษณ์ของตน มีความเป็นตัวของตัวเองในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม และด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ในการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นๆ

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for windows ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับ พฤติกรรมการใฝ่รู้ และความเชื่อมั่นในตน ก่อนเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก และพฤติกรรมการใฝ่รู้และความเชื่อมั่นในตนหลังเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักแล้ว 1 สัปดาห์ วิเคราะห์ด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการใฝ่รู้ และความเชื่อมั่นในตน ในระยะก่อนและหลังเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักแล้ว 1 สัปดาห์ วิเคราะห์ด้วย paired t-test

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรใฝ่รู้ และความเชื่อมั่นในตน ก่อนเรียน-หลังเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักแล้ว 1 สัปดาห์

ตัวแปร	ก่อนเรียน				หลังเรียนแล้ว 1 สัปดาห์			paired t-test
	คะแนนเต็ม	mean	SD	แปลผล	mean	SD	แปลผล	
พฤติกรรมการใฝ่รู้	200	153.60	14.43	มาก	160.52	14.73	มาก	2.77*
ความเชื่อมั่นในตน	216	131.14	14.72	ค่อนข้างมาก	206.43	44.35	มากที่สุด	20.06*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วิจารณ์

จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดคือ ไม่สามารถทำการจัดแบ่งกลุ่มนักศึกษาพยาบาลที่มีพฤติกรรมใฝ่รู้ ความเชื่อมั่นในตนในระดับสูง กลาง และต่ำ เพื่อเข้ารับการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักได้ เพราะอาจเกิดความสับสนแก่นักศึกษาพยาบาลในการเข้ากลุ่มเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก จึงทำให้ไม่สามารถระบุได้ว่านักศึกษาพยาบาลที่มีพฤติกรรมใฝ่รู้ ความเชื่อมั่นในตน ในระดับสูง กลาง และต่ำ กลุ่มใดมีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามผลการวิจัยพบว่า

1. หลังการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลมีพฤติกรรมใฝ่รู้มากขึ้น ตามที่ ขวดี ภาฯ^๑ สอดตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก พบว่าการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ช่วยพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การค้นคว้าหาความรู้ มีความสนใจ และกระตือรือร้นในการเรียนร้อยละ 83 และบุญชิต มณีโชติ^๑ ศึกษาพบว่าการจัดการเรียน

การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 147 คนก่อนเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก มีพฤติกรรมการใฝ่รู้ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักแล้ว 1 สัปดาห์ มีพฤติกรรมการใฝ่รู้ในระดับมากเช่นเดิม แต่เมื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (0.05) ดังตารางที่ 1

และก่อนเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก มีความเชื่อมั่นในตน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักแล้ว 1 สัปดาห์ มีความเชื่อมั่นในตนจากระดับค่อนข้างมากมาเป็นระดับมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (0.05) ดังตารางที่ 1

การสอนแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมใฝ่รู้เท่ากับ 0.83 ส่วนคณะผู้วิจัยเห็นว่าการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลมีพฤติกรรมใฝ่รู้มากขึ้น เนื่องจาก

1.1 การเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นการเรียนโดยแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละประมาณ 7-8 คน ทำให้อาจารย์ต้องอยู่ใกล้ชิดกับนักศึกษาพยาบาลมากขึ้น จึงเป็นตัวกระตุ้นให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการยอมรับและปฏิบัติตามที่อาจารย์มอบหมาย มีความเกรงใจ วิตกกังวลใจ กลัวว่าตนเองจะไม่ได้คะแนน ไม่มีความรู้จะไปเสนอในกลุ่ม จะไม่ทันเพื่อน จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมในตน ตามที่ พรอยด์กล่าวถึงระดับของความวิตกกังวลว่า ความวิตกกังวลในระดับน้อยจะเป็นตัวจูงใจที่ทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแก้ไขปัญหาดังกล่าวในทางที่ดีขึ้น^๑

1.2 โดยกระบวนการของการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ในครั้งที่ 2 ขึ้นค้นหาความรู้ ห่างจากครั้งแรก 1 สัปดาห์ ทำให้มีเวลาในการศึกษาค้นคว้าได้มากขึ้น และเป็นขั้นที่นักศึกษาพยาบาลให้ข้อตกลงกำหนดไว้ว่า ทุกคนจะนำความรู้

ที่ทำการค้นคว้ามาศึกษาด้วยกัน

1.3 บทบาทของผู้เรียนในการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักแตกต่างไปจากการเรียนตามรูปแบบบรรยาย คือ ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ริเริ่ม กระทำ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง กิจกรรมทั้งหมดในการเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องกระทำอย่างแข็งขัน ไม่ว่าจะเป็นการเลือกเนื้อหาที่จะเรียน กำหนดจุดมุ่งหมาย เลือกหาแหล่งความรู้ ค้นคว้าศึกษา ประเมินว่าตนเองเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงไร

2. การเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น สอดคล้องกับยวดี ฤๅชา⁹ พบว่านักศึกษาพยาบาลที่เรียนแบบโดยเน้นการใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเตรียมการฝึกปฏิบัติงานมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น จากการสัมภาษณ์และการประเมินผลนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักพบว่านักศึกษาพยาบาลส่วนมากรู้สึกชอบการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก พึงพอใจกับการเรียนของตน รู้สึกภูมิใจในตนเอง^{10,11} นอกจากนี้ผู้วิจัยคิดว่าการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น เนื่องจาก

2.1 ในกระบวนการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ในครั้งที่ 3 ขั้นการนำเสนอความรู้ ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม การได้ฝึกแสดงความคิดเห็นบ่อยๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น สอดคล้องกับนักศึกษาพยาบาลที่มีโอกาสให้คำแนะนำการปฏิบัติตนเมื่อมีภาวะไม่สบายที่เป็นผลมาจากการตั้งครรภ์แก่หญิงตั้งครรภ์จะมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น¹² และนักศึกษาพยาบาลที่มีการเรียนแบบกลุ่มย่อย สอนให้นักศึกษาพยาบาลได้แสดงความคิดเห็น กล่าวพูดกล้าแสดงออก¹³

2.2 ในการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นการรวมกลุ่มเล็กๆ ที่เป็นเพื่อนในชั้นเรียนเดียวกัน สนับสนุนกันต่างให้การยอมรับและความสำคัญซึ่งกันและกัน จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเป็นกันเอง กล้าแสดงความคิดเห็น เมื่อได้รับการยอมรับจากกลุ่ม จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น

2.3 ลักษณะของอาจารย์ประจำกลุ่มที่แสดงถึงการยอมรับ แสดงความเข้าใจผู้เรียน เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกปลอดภัย เกิดความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น และช่วยให้กลุ่มดำเนินไปได้ดี ตามที่นักปรัชญากลุ่มมนุษยนิยมเสนอแนวคิดเกี่ยวกับบรรยากาศในการเรียนที่ช่วยเสริมให้นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น กล่าวคือ ผู้สอนที่ให้ความอิสระแก่ผู้เรียน คอยอำนวยความสะดวก จัดเตรียมแหล่งการ

เรียนรู้ให้พร้อม ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เชื่อในความสามรถและศักยภาพของผู้เรียนให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน บรรยายากต่างๆ เหล่านี้ทำให้ผู้เรียนเกิดความผูกพัน รับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเลือกและตัดสินใจ ตามที่ตนเห็นว่ามีความรู้และความหมายการเรียนรู้จะเกิดขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกมีคุณค่า^{5,14}

2.4 การเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นการเรียนที่ผู้เรียนต้องทำการศึกษาหาความรู้ กระทำทุกวิถีทางที่ตนเองเองเกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ มีบทบาทและส่วนร่วมอย่างมากตั้งแต่ต้นจนจบ การเรียนแบบนี้ผู้เรียนจะเกิดความพอใจ เมื่อทำงานสำเร็จมีความรู้ความสามารถในสิ่งที่ตนสนใจต้องการเรียนรู้ เกิดความพึงพอใจในตนเอง ภูมิใจ รู้สึกว่าการค้นคว้าเป็นเรื่องง่าย มีความเชื่อมั่นในตนเองว่าตนเองก็สามารถทำได้

สรุป

จากการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมใฝ่รู้ ความเชื่อมั่นในตนเอง ก่อนเรียนกับหลังเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก พบว่า หลังการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในวิชาจิตวิทยาทั่วไป นักศึกษาพยาบาลมีพฤติกรรมใฝ่รู้ และความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้อำนวยการสำนักการแพทย์ที่อนุญาตให้ทำวิจัยเรื่องนี้ ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ ที่อนุญาตให้เก็บข้อมูลกับนักศึกษาพยาบาลและสถานที่ใช้การเรียน อาจารย์บุญชิต มณีโชติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สาระ มุขดี ที่อนุญาตให้ใช้แบบวัดพฤติกรรมใฝ่รู้ และแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ตามลำดับ และขอขอบคุณนักศึกษาพยาบาลชั้นปี 1 ปีการศึกษา 2543 ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เอกสารอ้างอิง

1. วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ สำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร. รายงานการประเมินตนเองเพื่อรับรองสถาบันการศึกษา ปี พ.ศ. 2537. กรุงเทพฯ: เอกสารโรเนียว; 2537. หน้า 1-10.
2. ดวงเนตร ธรรมกุล. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถคิดวิจารณ์ของนักศึกษาพยาบาล

- ที่เรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักกับเรียนแบบดั้งเดิม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539.
3. ยวดี ภาษา. แนวทางที่เป็นไปได้ของการจัดหลักสูตรพยาบาลศาสตร์แบบที่ใช้ปัญหาเป็นหลัก. วารสารเกื้อการุณย์ 2536; 3: 8-18.
 4. รัตนา ไพศาลตันติวงศ์. ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลแพทย์ชั้นคลินิกต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักและการบรรยาย. วชิรเวชสาร. 2544; 45: 73-81.
 5. บุญจิต มณีโชติ. ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.
 6. สาระ สุขวราห์. ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาต่อกลุ่มต่อการเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
 7. เกษม วัฒนชัย. การปฏิรูปการศึกษา: พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542. เอกสารประกอบการสัมมนาพยาบาลศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภะการพิมพ์; 2544. หน้า 15-23.
 8. ยวดี ภาษา. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนแบบที่ใช้ปัญหาเป็นหลักสำหรับอาจารย์พยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยวิโรฒ 2538.
 9. บุญวดี เพชรรัตน์. การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช 1. สงขลา: เทมการพิมพ์; 2539. หน้า 75-84.
 10. Moran LM. A Phenomenological study of how student nurses learn critical thinking in the nursing clinical practice setting. The Pennsylvania State University; 2000. p. 1-121.
 11. Cooke M, Moyle K. Student's evaluation of problem-based learning. Nur Ed Today 2002; 4: 330-9.
 12. ประไพวรรณ ด่านประดิษฐ์. ความรู้ ความมั่นใจและโอกาสในการฝึกปฏิบัติการดูแลสตรีในระยะตั้งครรภ์ของนักศึกษาพยาบาลเกื้อการุณย์. วชิรเวชสาร. 2546; 47: 73-84.
 13. สุมลลี โพธิ์ทอง. อรชร ศรีไทรล้วน. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลพยาบาลชั้นปีที่ 1 ต่อวิธีการสอนแบบกลุ่มย่อยและแบบบรรยายในวิชาการพยาบาลพื้นฐาน. วชิรเวชสาร. 2545; 46: 169-78.
 14. นันทวรรณ เกาจีน. สาระ มุขดี. ผลของกลุ่มจิตสัมพันธ์ที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์. วารสารเกื้อการุณย์. 2540; 7: 22-31.